

PROJEKT BLÅFINNET

TUN

To ugers målrettet fiskeri efter blåfinnet tun i farvandet ud for Skagen gav de ønskede videnskabelige resultater samt fiskeoplevelser for livet.

Den svenske båd Rubby Dubby gør klar til landing.

Af Kaare M. Ebert

Megastore fisk, der flænses linen af hjulet og udfordrer grejet til det yderste og lidt mere end det. Minutlange udløb, knækkede stænger og liner – og sågar cirkelkroge, der må give efter for presset. To ugers fiskeri i farvandet ud for Danmarks nordligste spids med blåfinnet tun som bytte blev akkurat lige så hektisk, udfordrende og uforudsigeligt som forventet. Men heldigvis gav indsatsen også de resultater, som forskerne havde håbet på. Netop nu svømmer der 18 blåfannede tun rundt med små dataloggere, der senest – hvis alt går vel – inden for et års tid vil flyde op til overfladen og sende masser af data. Oplysningerne vil give unik viden om havets mest forrygende fighter, og de kan forhåbentligt være med til at sikre et fremtidigt, bæredygtigt fiskeri efter blåfinnet tun i danske farvande.

Tun i fremgang

Historien om den blåfannede tun i dansk farvand var indtil for 2-3 år siden alt andet end opløftende. Efter store fangster – både erhvervsmæssige og med stang og snøre – af meget velvoksne tunfisk i perioden 1920'erne til 1960'erne, stoppede festen. Fra at være et af de områder i verden, hvor der blev fanget flest tunfisk over 200 kg af lystfiskere, forsvandt kæmperne nærmest som dug for solen fra den ene dag til den anden. Den primære årsag var overfiskeri i Syd-europa og nedfiskning af tunens fødeemner i dens nordligste udbredelsesområde. Og så kunne den pot ellers have været ude, og de historiske billeder af de springende fisk i Øresund have været et trist monument over menneskets evne til at lave uoprettelige skader på naturen. Men sådan gik det heldigvis ikke. En mere restriktiv forvaltning af bestanden blev gennemført, og tunen responderede ualmindeligt godt. Fra at have været rødlistet og tæt på udryddelse, kom bestanden på fode igen, og tunfisken i den nordøstlige del af Atlanterhavet anses nu ikke længere for truet. Faktisk er bestanden her gået så meget frem, at erhvervskvoterne i pe-

Sensommerens testfiskeri efter de store blåfannede tun må karakteriseres som et historisk øjeblik i dansk lystfiskerhistorie.

Tunflaget, som alle deltagerne førte ude på vandet.

Foto: Kim Birnie-Gauvin, DTU Aqua

Testfiskeri efter tun kræver muskelkraft ud over det sædvanlige. Særligt når en 200+ kg tun skal i båden på under en time.

rioden fra 2013 til 2017 næsten er blevet fordoblet til godt 23.000 tons. Den vestlige bestand, der har sit primære udbredelsesområde ud for USA's og Canadas østkyst, er dog stadig langt fra tidligere tiders storhed.

Store stimer i nordiske vande

Tunens fremgang har medført, at der de seneste 2-3 år pludselig er væltet ind med observationer fra norske, svenske og danske farvande. Store stimer af jagende tun har varslet, at de gode, gamle dage – imod alle odds – måske er på vej tilbage. Meldingen om en kæmpe stime tunfisk i Kattegat, der piskede vandet til skum i jagten på bytte over et næsten 60 km² stort område, var én af mange observationer, der varslede bedre tider. Udfordringen var – og er – at det ikke er lovligt at fiske efter tunfisk i Kattegat og Skagerrak. Forbuddet handler både om et ønske om at forebygge mod overfiskeri, men nok i endnu højere grad om, at de lande, der i dag har en tunkvote, ikke ønsker at dele det lukrative fiskeri med nye nationer.

Samarbejde om tun

Vejen til at nedbryde denne barriere er at få viden om de individer, der befinder sig i vore farvande. For hvis det kan dokumenteres, at de primært kommer fra den nordøstlige bestand – der jo har det godt og er i fremgang – og at tunfisken opholder sig i eksempelvis Kattegat og Skagerrak 3-4 måneder om året, og derfor er en vigtig del af fødekæden her, så burde argumenterne være valide i forhold til at kunne få etableret et bæredygtigt fiskeri. Derfor gik Danmarks Sportsfiskerforbund for et par år siden i dialog med DTU Aqua om at få gennemført et mærkningsprojekt, der kunne give svar på de mange spørgsmål. I samarbejde med DTU Aquas svenske søsterorganisation – SLU – samt WWF og ICCAT, der er en organisation, som forvalter fiskeriet og arbejder for tunens bevarelse, blev et mærkningsprojekt beskrevet og godkendt. Sidste interessant i projektet er det svenske sportsfiskerforbund, Sportsfiskarna, der blandt andet har været med til at rekruttere og organisere fiskeriet for de 17 småbåde med mandskab, der deltager på den svenske side af Skagerrak.

Avanceret pop up-elektronik

Projektet består af et mærkningsforsøg, hvor op imod 40 tunfisk skal mærkes med såkaldte pop up-sendere, og så skal der tages både blod- og vævsprøver af fiskene. Prøverne kan blandt andet afgøre, om tunfisken tilhører den østlige eller vestlige bestand. Senderen monteres i fiskens ryg. Det er et meget avanceret og dyrt stykke elektronik, der kan registre-

»Projektet består af et mærkningsforsøg, hvor op imod 40 tunfisk skal mærkes med såkaldte pop up-sendere, og så skal der tages både blod- og vævsprøver af fiskene«

re og lagre oplysninger om vandets temperatur, dybde og lysforhold. Senderne kan ikke transmittere data i saltvand. Derfor er de programmeret til at løsne sig fra fiskens ryg om et års tid, hvorefter de flyder op – popper op – til overfladen. Data sendes via satellit til en computer, hvorefter de kan behandles. DTU's leder af mærkningen, Kim Aarestrup, har tidligere mærket både havørred, laks og ål på den måde, og han har publiceret en lang række artikler, der beskriver de nævnte arters adfærd og vandringsmønstre.

Topmøde i Skagen

Først i september kom Gemma – spansk biolog med erfaring i mærkning af tun – til Skagen. Hun er hyret af WWF og skal lære DTU's biologer, hvordan man håndterer og mærker tunene på en måde, der stresser fiskene mindst muligt. Hun har i Middelhavet mærket fisk på op til knapt 2,5 meter, og ud af 167 mærkede tun har de 165 overlevet. Samtidig ankom en anden erfaren mærkningseksperter til Sverige med samme opgave – at uddanne svenske biologer i at kunne mærke fiskene og sikre den bedste mulige håndtering af fiskene. Torsdag den 7. september var alle interessenter samlet i Skagen – herunder 30 ivrige sportsfiskere. Stemningen var intens og forventningens glæde stor. For første gang i mere end 50 år skulle der fiskes målrettet efter tun i dansk farvand!

Historisk fiskeri

Tidligt lørdag morgen den 9. september sejlede de mere end 30 småbåde ud i dønningerne. I dagene forinden var der set pænt med tun i farvandet 15-20 km nord for Grenen, så forventningerne var store. Og det skulle vise sig at blive en historisk dag. Med i alt fem mærkede tun mellem 185 cm og 261 cm – det vil sige op til 285 kg – blev alle forventninger indfriet. Svenskerne landede tre og de danske fiskere to, som til gengæld var de største. Af hensyn til fiskenes mulighed for at overleve gendudsætning skulle de fightes behårdt. Det vil i praksis sige, at de om muligt skulle mærkes senest en times tid efter hugget. Det stiller store krav til udstyr, styrke og evnen til at samarbejde på båden, hvor fangsten bliver gjort, og den båd, hvorfra mærkningen udføres. Men selv om der blev gjort en stor indsats for at følge alle retningslinjer, var der desværre en tredje tun, som måtte lade livet, da den ikke kunne genoplives efter mærkning. Det skulle heldigvis vise sig at blive den sidste tun, som måtte lade livet i videnskabens tjeneste.

Pop-up transmitterne, som blev monteret på tunene.

Foto: Kim Birnie-Gauvin, DTU Aqua

FISKEDAGBOG FRA TUNLAND

Tore Christian Svendsen, fra båden Blinkfang, beretter: I perioden op til fiskeriet er alt udstyr blevet toptrimmet. Der er set timevis af YouTube-videoer om splejsninger, forfang med videre. Hjul og stænger er klargjort med 150 LBS liner og forfang. Vores plan er at fange tunene på agn, så der bliver skaffet masser af sild og chum-maskinen, en fiskehakker, der laver fisk om til plukfisk, der så lægges ud i vandet for at lokke tunfiskene til, bliver klargjort.

Endeligt oprinder dagen, hvor fiskeriet skal starte, og vi i Team Blinkfang er klar. Fiskeriet foregår i et område 15-20 sømil nord for Skagen, et område med dybder på op til 200 m, hvor de lokale de senere år har set tunene. De deltagende både spreder sig over området, nogle troller, andre fisker med agn. Vi lægger fire stænger ud, en free-liner uden belastning, en dybt helt tæt på båden og to på balloner bag båden. Der er agnet op med hele sild, hvori der er gemt en størrelse 8.0 cirkelkrog. Chummeren bliver sat i gang, så der bliver dannet et fint spor af sildestykker bag båden. Det kan forhåbentligt lokke nogle tun til. Det skal dog hurtigt vise sig, at der denne dag er masser af pighajer i området, som nyder godt af vores sild, og det er nødvendigt at tjekke stængerne ofte. Dejligt at denne art igen kan fanges i danske farvande.

Pludselig bryder en stor tun overfladen 2-300 meter bag båden i et kæmpe spring. Vi står og snakker om, at det er rigeligt for os bare at se disse majestætiske fisk, da det ene hjul pludselig skrider helt vildt! En tun har taget vores freliner og er på vej mod England! Med adrenalin pumpende i kroppen, får vi revet de andre stænger ind, og fighten kan begynde. Bremsen på det store Shimano Tia-gra bliver sat i strikeposition med megahård bremseeffekt, men på trods af det, så sprøjter linen fortsat af hjulet. Efter et udløb på cirka 400 meter stopper fisken, og kampen kan for alvor begynde. Pludselig vender den mod båden, og der skal hjules, alt hvad grejet kan holde til.

I løbet af de næste 75 minutter kommer fisken gradvist tættere på båden for til sidst at bryde overfladen langs bådsiden. Et fantastisk øjeblik! Den første lovligt stang-fangede tunfisk siden 1960'erne. Fisken bliver forsigtigt gaffet i underkæben og overført til mærkningsbåden for at få monteret transmittere, der skal fortælle om dens videre færd. Fisken er 243 cm lang, og vægten bliver estimeret til 270 kg. Samme dag bliver der fanget yderligere to tun af de cirka 20 både der er på vandet.

I den efterfølgende periode er alle vindstille dage blevet udnyttet, men fiskeriet er svært. Nogle dage er der landet en enkelt tun til 20 både. Nogle dage har været helt uden fangst. Vi er ekstremt heldige at kroge endnu en tun fem dage senere; en ekstremt stærk fisk, der slet ikke vil give op. Vi er tre mand, der skiftes om at fichte fisken, inden den endeligt overgiver sig. Også denne tun blev taget på en hel sild, og det virker til, at agnfiskeri er det mest succesfulde. Nu glæder vi os til at høre nærmere om fiskenes færden ude i verden, og vi håber, at der kommer en god regulering, så vi også i fremtiden har disse enorme kæmper svømmende rundt i vores indre farvande.

Tunprojektet er et samarbejde mellem DTU Aqua, SLU fra Sverige og WWF. DTU Aqua står for projektledelsen og organisering, og det svenske sportsfiskerforbund - Sportfiskarna - har organiseret fiskeriet på den svenske side af Skagerrak. Pure Fishing Danmark har bidraget til fiskeriet med fire komplette fiskesæt.

Baghjul til svenskerne, eller...

Her ved udgangen af september er der fanget og mærket i alt 18 blåfinede tun. Forventningen blandt de danske fiskere var på forhånd - og dette blev selvfølgelig sagt med et glimt i øjet - at det kunne være sjovt at give svenskerne baghjul. Tre uger senere er holdningen den, at alle sender venlige tanker til vore svenske brødre, der indtil videre har stået for 14 mærkede tun med den største på anslåede 346 kg. Med i alt 18 mærkede fisk er succesen i hus, ifølge projektleder Kim Aarestrup, DTU Aqua.

En danskfanget tun er klar til at blive tøjret og mærket

Foto: Tore Svendsen

Foto: Markus Lundgren

Samarbejde på tunbådene er essentielt for at lykkes med at fange, mærke og genudsætte de store fisk.

- Jeg havde på forhånd solgt den for ti mærkede tun, så de 18 er fremragende. Husk på, at ingen har erfaringer med det fiskeri, vi har dyrket de seneste uger. Rigtig mange af deltagerne har big game-erfaring fra eksempelvis Middelhavet, men der er fiskene generelt mindre. Så stor respekt til fiskerne på begge sider af Skagerrak.

Tak til lystfiskerne

En repræsentant fra Danmarks Sportsfiskerforbund deltog i det første møde, der blev afholdt i Skagen et par dage før fiskeriet begyndte. Det var meget tydeligt, at de lystfiskere, som havde meldt sig til opgaven, var meget engagerede og klar til at agere som en del af et hold med et fælles mål. Denne iagttagelse bakkes op af Kim Aarestrup.

- Samarbejdet med lystfiskerne har været helt perfekt. De har virkelig budt ind med viden, gå-på-mod og holdånd. Uden dem var dette projekt aldrig blevet gennemført. Stor respekt til dem, siger Kim Aarestrup. Han fortæller afsluttende, at fiskeriet på den danske side fortsætter i et vist omfang indtil udgangen af oktober, hvor tunene erfaringsmæssigt forlader vore farvande. Svenskerne har derimod besluttet af lukke ned for i år. ←

En 200 kilos tun springer helt fri af vandet tæt ved en af de svenske tunbåde.

Foto: Markus Lundgren

RHINO

BLINK DER FANGER!

SALMON DOCTOR

NY: MELLEMTØRRELSE PÅ 13CM MED EN MEGET AGGRESSIV GANG DER LOKKER LAKSENE TIL, SELV FRA STORE AFSTANDE.

FREDDI FLUTTER

NY: SUPER LIVLIG LILLE MODEL PÅ 11CM, I 6 NYE SPÆNDE FARVER. IDEEL BÅDE TIL LAKS OG HAVORRER.

FLASHER & SOFTFISH LURE

NY: UDOVER DEN VELKENDTE TØRRELSE PÅ 20 CM, KOMMER NU EN LOKKENDE KÆMPE PÅ HELE 28CM!

AGN HOVEDER

NY: TØRRELSE „5“ TIL SMÅ AGNFISK, OGSÅ I NYE SPÆNDE FARVER.

